

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCÓLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Discursul

Escelenței Sale I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, ținut în ședința casei magnaților din 9 Maiu n. 1894.

**Escelența Vóstră, Domnule president!
Inaltă casă!**

Motivarea, cu care Escelența Sa Domnul ministru de justiție a prezentat proiectul de lege din desbatere și care motivare s'a nisuit a o desfășura aici în această casă și cu graiu viu prin escelentul său discurs, eu cu tóte-că a fost voluminosă, am aflat-o prea slabă, așa de slabă, încât după a mea părere pe acea basă proiectul de lege nu se póte primí nici chiar pe lângă cea mai liberală judecată, și iertați-mi sinceritatea, în mine provócă acea suspiciune, nu sciu întru cât întemeiată, că în dosul acestui proiect de lege sunt ascunse alte scopuri și alte nisuințe cu mult mai depărtate.

Și adecă în partea sa principală și în liniamentele sale de frunte în motivare numai atâta se accentuiază: că precum în patria noastră sunt mai multe confesiuni, așa este în vigóre pentru fie-care confesiune un separat drept matrimonial și acesta o numesce simplu de o stare, ce nu se póte suferí, o stare, care singură este destul motiv pentru ca să se creeze un drept matrimonial civil unitar în stat, deopotrivă obligatoriu pentru fie-care cofesiune.

Însé cu privire la acesta nici motivarea ministrului nici raportul comisiei justițiare nu descopere și nu ilustréză cu exemple luate din viața publică, că aceste separate drepturi matrimoniale ale confesiunilor, ce esistă în patria noastră de secolii, ar fi din punct de vedere al referențelor familiare și din al adevăratelor interese ale statului, în adevér isvorul relelor mari și preste tot isvorul unor urmări stricăciose, cari numai prin introducerea căsătoriei civile obligătóre s'ar puté lecuí, ci tocmai din contră Escelența Sa ministrul de resort deja la început

a declarat, că plănuita reformă a dreptului matrimonial nu este rezultatul frecărilor ocazionale și a colisiunilor.

Ce e drept, motivarea ministerială amintesce abusuri, cari se susține, că ar provení din dreptul matrimonial actual al nostru, dară în loc ca din „șirul întreg“ al acestor abusuri să amintescă cel puțin unele, aduce în locul prim libera esercitare religioară, înțeleg neconfesionalitatea, recepțiunea legii mosaice, ce se vede, că acum a devenit necesitatea arđótóre, apoi matriculele de stat și preste tot alte pretensiuni de ale politicei bisericesci, ce guvernul de acum a luat în programul său și cari după părerea sa nu se pot valida fără căsătoria civilă obligătóre.

Pe lângă acesta motivarea proiectului de lege se provócă cu tărie la esemplul altor state civilisate, unde căsătoria civilă obligătóre este deja de mult introdusă, fără ca după cum se susține, simțământul religios al poporațiunii de acolo să fie vătěmat; însé această provocare are scăderea, că nu amintesce, că în respectivele state cu o disparentă escepțiune poporațiunea este deplin homogenă și în privința religiunei, și în privința limbei, pe când la noi tocmai marea diferență religioară și de limbă face inoportună introducerea căsătoriei civile unitare, ba din punct de vedere moral o face chiar imposibilă, dacă nu cumva statul vrea să sgdue în temeliile sale instituțiunile referitóre la matrimoniul ce bisericile îl mărturisesc de sacrament.

Este adevěrat, că proiectul de lege nu eschide, ca după încheierea căsătoriei civile să se pótă face și cea bisericească, ba din punct de vedere moral religioară motivarea o ține chiar de dorit și mai concede și aceea, ca singuraticele biserici să pótă constringe pe cale disciplinară pe credincioșii săi la respectarea doctrinelor ei; însé esercitarea dreptului astfel rezervat pe sama bisericilor negreșit va provoca în multe casuri frecări seriose în sinul unor biserici deja și la încheierea căsătoriei,

unde de altcum factorul principal este înclinarea reciprocă și iubirea, dară mai ales la desfacerea căsătoriei, unde de comun în locul iubirii vine ura, carea 'și caută apoi satisfacțiune cu ori ce preț.

Biserica greco-orientală ortodoxă nici când n'a tras la îndoială dreptul statului, ca acesta cu privire la încheierea căsătoriei din considerațiuni sanitare, populare, de indigenitate și de serviciu public adecă din considerațiuni de stat să pună oreși-cari stavile; dară în contra aceleia trebuie să protesteze cu hotărîre, ca legislațiunea statului să statorască esența căsătoriei și să se considere de căsătorie încheiată respective de desfăcută o astfel de faptă, care nu s'a împlinit conform doctrinelor bisericeii.

Aici n'are nici o importanță provocarea din motivare dintre împărații imperiului roman oriental de odinioară la Leone înțeleptul, care a esercitat drept jurisdicționariu în afacerile matrimoniale ale greco-orientalilor; căci trebuie știut și aceea, că în acel imperiu după consolidarea pozițiunii creștinismului și din punct de vedere al dreptului public, dar și în faptă, numai o religie a existat, religie greco-orientală, ai căror suprimi patroni au fost totdeauna împărații, cari, precum se știe, în toate dispozițiunile lor așa și în regularea treburilor matrimoniale au spriginit cu toată puterea biserica, însă așa, că cu privire la ei în toate numai dogmele profesate de biserică au fost normative, așa dară domitorii imperiului roman răsăritean în faptă numai au sancționat statoririle comune ale bisericeii.

În fine motivarea sperază, că căsătoria civilă, adecă introducerea ei, așa precum se plănuiesc în proiectul de lege, va înainta unitatea politică a națiunii prin contopire socială.

Ce se ține de unitatea națiunii politice, îndreptățirea dorințelor în această privință nime nu o poate trage la îndoială până când această unitate politică este concipiată în spiritul legilor din 1868, cari legi asigură totodată liberă dezvoltare și naționalităților nemagiare din patrie.

Însă, durere! la noi referințele naționalităților în urmarea unor pre regretabile neînțelegeri întrevenite în timpul din urmă de o parte între magiarime, de altă parte între naționalitățile nemagiare, s'au stricat într'atăta, în cât intenționata căsătorie civilă, după a mea părere, nu mai poate ajuta nimica la aceste rele, ci nu mai le poate potența și înmulți; ar pute însă ajuta și încă radical, pre lângă moderațiune din ambele părți, respectarea reciprocă a drepturilor garantate în legile fundamentale, în care privință guvernul ar trebui să premergă cu esemplu mai bun.

După observările de mai sus se pricepe de sine, că eu nu pot primi proiectul de lege din cestiune și declarând acesta, urmez nu numai convingerei mele interne, ci doresc a interpreta totodată, de și numai în cuvinte debile ingrigirile credincioșilor și a preoților bisericeii gr. or. române din patriă,

de repețite-ori exprimate în unanimitate în sinódele ordinare diecesane, că eventuala introducere a căsătoriei civile este îndreptată contra esistențelor instituțiuni legale ale bisericeii și în consecințele sale contra existenței însași a bisericeii.

Spre documentare'mi voi permite a ceti dintre astfel de pronunțăminte un conclud adus alaltăieri de către sinodul ordinariu archidieceșan gr. or. din Ardeal și comunicat mie pe cale telegrafică, care după introducerea obicinuită sună astfel:

„Sinodul, susținând întru toate concludul său nr. 21 din 5/17 Aprilie 1893 referitoriu la programul politic-bisericesc al guvernului și în deosebi referitoriu la plănuita introducere a căsătoriei civile, declară în numele archidieceșei gr. or. române din Ardeal: că consideră căsătoria civilă de o atare instituțiune, care ignorază sacramentele s. noastre bisericeii și vatămă autonomia noastră bisericăscă garantată prin legile statului și asigurată prin statutul organic, sancționat de Majestatea cesară și regescă; care deopotrivă este periculos pentru stat, pentru societate și pentru biserică noastră; — că n'a fost provocat prin biserică noastră, nu isvoresce din trebuințele popórelor statului și care deja prin consecințele sale a născut în guvern idea ca cetățenilor să se admită și neconfesionalitatea, ceea ce neîncungiurat va avé de rezultat desprețuirea religiunii și a instituțiunilor sfinte și cu acesta dimpreună demoralizarea poporului, care astfel despoiat de credință și de Dumneșeu nu va mai avé nici o simțire nici pentru respectarea legilor patriotismului și ale celor civile, nici pentru instituțiunile statului.“

„Sinodul deci respinge introducerea căsătoriei civile și dacă cu toate aceste legislațiunea ne-ar octoa-o aceea, biserică se va pleca, însă totdeauna o va ține-o de nefericire pentru biserică și pentru stat și va ține de datorință creștină și patriotică a conlucra cu toate mijlócele legale la ștergerea acelei legi.“

Înainte de a încheia dară scurta mea vorbire îmi permit a mai face numai o mică observare la discursul de alaltăieri al Escelenței Sale Domnului ministru de justiție.

Escelența Sa adecă, amintind dreptul matrimonial în vigoare în biserică greco-orientală a șis și a susținut ca faptă și în motivarea generală, că această biserică desface căsătoria și din motivul, dacă unul din căsătoriți suferă de alienațiune mentală sau de vr'o bôlă contagiósă incurabilă și în general, că în cele trei diecese gr. or. române este în vigoare drept canonic matrimonial divergent.

Apoi, onorabilă casă a magnaților, în această este o mică greșală din partea ministrului, căci în temeiul amintitelor scăderi sufletesci și trupesci biserică gr. or. română nu desface căsătoria, ci o declară de nimicită, dară numai atunci, dacă una sau alta dintre aceste bôle au fost mai mult sau

mai puțin dezvoltate deja înainte de încheierea căsătoriei, dar au fost ținute în secret; desfacerea și nulificarea căsătoriei însă sunt două concepte de drept diferite.

Ce se ține de pretinsul drept canonic deosebit, observ, că în diecesele aparținătoare metropoliei gr. or. române din patrie, dreptul matrimonial este unul și același, și pe baza acestui drept unitariu căsătoria se poate desfășura numai din două cauze de frunte, anume în casurile morții fizice sau morale și în casurile adulterului; dar cu privire la adulteriu are loc *presumptio juris et de jure*. E probabil dară, că conspectul întrebuit de Escelența Sa Domnul ministru în motivare, s'a redactat pe baza datelor statistice nu deplin corect grupate, ceea-ce de altcum nu alterează nici decum adevăratul drept canonic.

După toate aceste acuma și în numele ilustrilor Episcopi ai provinciei mele metropolitane, cari s'au insinuat la cuvânt, însă în scopul scurtării discuțiunii au renunțat de a vorbi, declar din nou, că acest proiect de lege despre căsătoria civilă nu-l primesc, nu-l primim! (Aprobări în drépta.)

Sinodul eparhial aradan.

(Continuare.)

Din raportul senatului bisericesc dela Arad luat în general și în special la cunoștință în ședința sinodului ținută la 30 Aprilie a. c. estragem următoarele date:

Senatul strâns bisericesc a ținut în decursul anului 1893, 20 de ședințe, în cari a rezolvit toate afacerile aparținătoare la competența sa. La jurisdicțiunea Consistoriului aradan aparțin 11 protopresviterate și mănăstirea Hodoș Bodrog, 301 comune matre și 111 filii. Numărul bisericilor este 331. În anul 1893 s'au zidit două biserici nouă, și anume una în Valea-mare, protopresviteratul Lipovei și în Nădab, protopresviteratul Chișineului, și s'au renoit bisericile din: Arăneag, Pêrnesci, Pauliș, Radna, Poiana, Talagiu, Capolnaș, Fibiș, Sân-Nicolaul mic și Gruin. Parochii sistemisate sunt 382. Numărul caselor este de 62,858, al familiilor 75,932. În anul 1893 s'au născut bărbați 8591, femei 8062 de toți 16.653, adică cu 1312 mai mulți decât în anul 1892, când s'au născut numai 15,341. Numărul răposăților au fost bărbați 7112, femei 7163, de toți 14.275, adică cu 2029 mai puțini decât în 1893, când numărul celor răposăți a fost de 16.304. Numărul celor trecuți la ortodoxia dela alte confesiuni a fost în anul 1893 de 154, ér dela ortodoxie au trecut la alte confesiuni 79. Numărul credincioșilor aparținători la jurisdicțiunea consistoriului eparhial aradan a fost la finea anului 1893 bărbați 179.759, femei 175.485, de toți 355.244, prin urmare cu 3169 mai mulți decât în anul 1892.

Numărul părechilor cununate în 1893 este de 3653, între cari căsătorii mixte 95. Numărul con-

viețuirilor nelegiuite s'a redus în anul 1893 față de anul 1892 cu 254.

Numărul parochiilor vacante a fost la finea anului 1892 de 18, în anul 1893 au răposat 11 preoți, în decursul anului 1893 s'a lipsit de caracterul oficial un preot, și a fost amovat din parochia un preot, prin ce s'au făcut vacante 9 parochii, prin strămutarea preoților au devenit vacante 6 parochii. Au fost dară de îndeplinit în decursul anului 1893 preste tot 33 de parochii, dintre cari s'au îndeplinit 13 și au rămas vacante 20.

Personalul clerului se compune în următorul mod, și anume: un Episcop, un archimandrit în pensiuie, un protosincol director seminarial, un protopresviter-asesor referinte la senatul bisericesc, 10 protopresviteri, un administrator protopresviteral, 140 parochi, 212 administratori parochiali, 30 capelani, 2 diaconi, 2 preoți aplicati la miliția, de toți 406.

Clerici absoluți au fost la finea anului 1892, 43, ér la finea anului scolastic 1892/3 au absolvat teologia 9; dintre acestia în decursul anului 1893 s'au chirotonit întru preoți 6, au răposat 2, au trecut în alte diecesa 3, și astfel au mai rămas în evidență 43.

În decursul anului 1893 s'au făcut de credincioși următoarele donațiuni pre séma sfintei biserici, și anume:

1. Bisericii din Micalaca i-au daruit credinciosul poporean Teodor Gabor și soția sa Dochita născută Boariu o cruce pentru sântul prestol în preț de 55 fl. v. a.

2. Bisericii din Nădlac i-a dăruit dómna preotésă Chicin de acolo două măsurite în preț de 50 fl. v. a.

3. Credincioșii din Pil Vasiliu Popovici și socia sa Francisca au dăruit sfintei biserici de acolo un baldachin în preț de 100 fl. v. a.

4. Credincioșii din Nădab Demetriu Albiciu și soția sa Florița au dăruit sfintei noastre biserici de acolo o evangeliă și un mäsaiu pentru sfânta masă în preț de 50 fl. v. a.

5. Credinciosul Georgiu Moț din Cinteiu a dăruit sfintei biserici de acolo suma de 50 fl. v. a.

6. Poporeanul Pavel Scir și soția sa Ecaterina, născută Pap din Giula-magiară a dăruit sfintei noastre biserici de acolo un prapor în preț de 120 fl. v. a.

7. Bisericii din Șiria i-a dăruit redactorul foaiei poporului cărți bisericesci în preț de 50 fl. v. a.

8. Vêduva lui Iosif Daniil a făcut la sânta biserică din Drauț o fundațiune în sumă de 50 fl. v. a.

9. Preotul Iosif Ursu din Curtacher a dăruit sfintei biserici de acolo două ornate preoțesci în preț de 90 fl. v. a.

10. Preotul Corneliu Ursuț din Șepreuș a dăruit sfintei biserici de acolo un ornat preoțesc în preț de 80 fl. v. a. ér dn'a veduvă preotésă Emilia Sturza, născută Magdu un ornat în preț de 90 fl. v. a.

11. Poporeanul Georgiu Popa din Finiș, a dăruit sfintei biserici de acolo un ornat preoțesc în sumă de 50 fl. v. a.

12. Poporeanul VasIU Cuțu din Valea-mare în protopresviteratul Halmagiului a dăruit sfintei biserici de acolo un potir în preț de 60 fl. v. a. ér poporeanul Simeon Bacoș a dăruit un rënd de ornate preoțesci acelei sfinte biserici în preț de 65 fl. v. a.

13. În comuna Țella, protopresviteratul Lipovei evlaviosul creștin Toma Găletariu a făcut pentru sfânta biserică de acolo o fundațiune în sumă de douăsprezece mii de fiorini val. austr. care fundațiune o-a predat deja în administrarea parohiei pre lângă un regulament special pentru administrarea acestei fundațiuni, numită fundațiunea: „Toma Găletariu.“

14. Fericitul David P. Simon, fost comerciant în Lipova a lăsat prin testament două fundațiuni, anume una de 1000 fl. v. a, pre seama sfintei biserici din Lipova și una de 200 fl. v. a. pre seama corului vocal de acolo.

15. Răposata Ana Neda din Șistarovăț a testat sfintei biserici de acolo 60 fl. v. a. spre scopul de a-se procura doi prapori, ceea ce s'a și executat.

16. Proprietariul Georgiu SuciU din Labașinț cu fiul său Atanasiu preot acolo au dăruit sfintei biserici un ornat preoțesc în preț de 70 fl. v. a.

17. Comuna politică Labașinț au dăruit fondului sfintei biserici de acolo suma de 100 fl. v. a.

18. Credincioșii Georgiu și soția sa Ana n. Cornea din fabricul Temișorii au dăruit sfintei biserici de acolo o perdea la ușile împărătesci, și două perdele la ușile laterale în preț de 80 fl. v. a.

19. Credincioșii Dimitrie Majungea, Nica Țenche și Iova Paica din Sân-Andrieu au dăruit sfintei biserici de acolo două ornate preoțesci în preț de 90 fl. v. a.

20. Marta Lazar din Jadani a ridicat înaintea sfintei biserici de acolo o cruce de marmoră în preț de 60 fl. v. a.

21. Mai mulți credincioși din comuna Sat-Chinez au cumpărat pre seama sfintei biserici de acolo un ornat preoțesc în preț de 70 fl. v. a. de asemenea mai mulți credincioși din Murani au cumpărat pentru sfânta biserică din numita comună un ornat preoțesc în preț de 70 fl. v.

22. Eleua Leucuța din Calacea a dăruit sfintei biserici de acolo doi prapori în preț de 60 fl. v. a.

23. Distinsul credincios Emanoil Ungurean a făcut la biserica din fabricul Temișorii o fundațiune de 300 fl. v. a. întru pomenirea fericitei sale mame Mitra.

(Va urma.)

Părinții și scriitorii bisericesci din veacul al patrulea.

Devenind biserica liberă prin trecerea lui Constantin cel mare la creștinism, literatura creștina iea un însemnat avânt. Dintre părinții și scriitorii bisericesci, cari s'au distins pre terenul literar, în veacul al patrulea — înregistrăm aici următorii :

1. Eusebiu, părintele istoriei bisericesci. S'a născut în Palestina la anul 270, întrun timp, când în această țară înfloria știința și literatura bisericescă. Densul a fost școlariul lui Pamfil, conducătorul școlei din Cesarea Palestinei. Eusebiu a studiat la Pamfil cu o deosebită predilecțiune : biblia, filosofia neoplatonică și scrierile lui Origen. La anul 309, în timpul gónei lui Dioclețian, Pamfil a suferit mórte de martir, ér Eusebiu a mers din Cesarea mai antái în Tir, ér după aceea în Egiptet, unde a fost prins de gonitori și aruncat în temniță. Scăpând din temniță, — la anul 313 seau 314 a devenit Episcop în Cesarea. Ca Episcop a funcționat până la anul 340. El a fost cel mai învățat teolog al timpului său. La împăratul Constantin cel mare se bucura de o deosebită trecere pentru înalta sa cultură teologică, pentru viața sa piósă, și pentru că era un om pacinic.

Scrierea lui cea mai însemnată, este : istoria bisericescă în 10 cărți, și anume dela Mântuitorul Christos până la anul 324. Eusebiu în istoria sa espune evenimentele, cari s'au petrecut în acest timp în biserică, și anume : ordinea, în carea au funcționat Episcopii din orașele cele mai însemnate ale creștinătății antice, scriitorii bisericesci și opurile lor, și lupta bisericii încontra eresurilor și schismelor precum și lupta bisericii încontra gónelor. Datele istorice Eusebiu le-a scos din părinții și scriitorii anteriori, precum și din bibliotecile bisericilor, și din arhivele statului, — pre cari i-le-a pus la dispozițiune împăratul Constantin cel mare. Astfel istoria sa, fiind scrisă pre basa documentelor esistente este de o mare valóre.

Pre lângă această istoriă a mai scris și o cronică în două cărți, în carea espune pre scurt evenimentele dela facerea lumii până la anul 325. Textul original grecesc s'a perdut. Ne-a rămas însă o traducere în limba latină, făcută de Ieronim și o traducere în limba arménă. A scris și o biografie a împăratului Constantie în 4 cărți.

Afară de aceste scrieri istorice a mai scris Eusebiu și unele scrieri de cuprins esegetic, apologetic și polemic.

2. **A t a n a s i u** cel mare, părintele ortodocșiei, s'a născut în Alexandria la sfârșitul veacului al treilea, probabil între anii 296 și 298. Dânsul a primit în Alexandria o educațiune foarte îngrijită. Pre lângă studiul sfintei scripturi a studiat Atanasiu ca tîner retorica și classicii grecesci, dintre cari se ocupa cu predilecțiune cu Plato și cu Homer. Pentru frumôsele lui cunoscințe teologice și profane și pentru creștinésca lui educațiune morală Atanasiu a fost instituit de secretariu al sêu de cătră Episcopul Alexandru din Alexandria, ér la anul 319, deodată cu ivirea eresului lui Arie, — a fost chirotonit întru diacon.

Administrarea Episcopiei din Alexandria era în timpul acesta una din cele mai grele, din cauza, că avea să lupte cu schisma meletiană. Meletiu a fost Episcop în Licapolis, și sub antecesorul lui Alexandru, în scaunul episcopesc al Alexandriei, carele ca scaunul capitalei provinciei esercia drepturile metropolitane asupra Episcopilor din Egipt, sub Petru a fost depus din scaunul sêu pentru necredință prin un sinod ținut la anul 301. Încontra hotărîrii sinodului însê Meletiu funcționă și mai departe ca Episcop și însușindu-și fără nici o basă de drept și funcțiuni metropolitane. Adaogem apoi, că cu Meletianii s'a însoțit și Arie, un om cu multe cunoscințe și cu o puternică dialectică, dar în același timp om lingușitoriu și de o vanitate fără părêche. Arie sub Episcopul Petru a părăsit pre Meletiani, și s'a supus Episcopului legal al Alexandriei Petru, de carele a fost chirotonit întru diacon, ér de următorul acestuia în scaunul episcopesc al Alexandriei întru preot. La mórtea Episcopului Achilla, vèdându-se înșelat în speranța sa de a deveni Episcop în Alexandria, începù a face tot felul de greutăți Episcopului ales, lui Alexandru, din care cauză pentru eresul sêu a și fost escomunicat de sinodul provincial ținut la 301 sub președința lui Alexandru.

Intre astfelu de împrejurări și-a început Atanasiu funcțiunea sa de diacon al bisericii din Alexandria. Devenind Constantin cel mare după învingerea lui Licu la anul 324 singur domnitoriu preste întreg imperiul, — spre a pune capêt nențelegerilor ivite în biserică prin schisma meletiană și prin eresul lui Arie, conchemă sinodul ecumenic dela Nicea ținut la anul 325. Înainte de întrunirea sinodului Ariu încercă tôte, atât spre a lăți învățătura sa, cât și pentru a obține pentru acêsta sprijinul puterii împératului.

La sinodul ecumenic din Nicea Atanasiu avù rolul principal atât în conferințele ținute înainte de sinod, cât și în ședințele sinodului. Arianii și Meletianii au participat la sinod numai în speranța, că sinodul le va face pre voiă. Neîntêmplându-se acêsta Arianii nu s'au supus, ci au început de nou o aprigă luptă încontra bisericii ortodocșe.

Între astfel de împrejurări a devenit Atanasiu Episcop în Alexandria la 328.

Devenind Atanasiu Episcop îngrijirea principală i-a fost a întări poporul în credința ortodocșă, spre care seop a cercetat întregă eparchia.

Atanasiu a fost omul lucrului și disciplinii, omul, carele a trăit numai pentru înaintarea bisericii și poporului sêu în spirit ortodocș creștinesc. Dar a fost foarte mult șicanat și persecutat întru împlinirea misiunii sale preoțesci și archieresci.

În urma intrigelor țesute cu multă dibăciă la curtea împératéscă Ariu a fost rechemat din esil, și cu el împreună s'au rentors din esil și ceialalți Episcopi esilați. În modul acesta arianii se întărira, și pornira o adévêrată gônă încontra Episcopilor ortodocși, și în special încontra lui Atanasiu. Arianii aliați cu Meletianii inscenară mulțime de calumnii încontra lui Atanasiu. Și notăm, că pentru doctrină nimenea n'a cutezat să-l atace, — deórece dânsul în sinodul dela Nicea dovedise atâtea cunoscințe și atâta superioritate de spirit, încât în punctul acesta nimenea nu cuteza să-l atace. Drept aceea dușmanii sêi îi-inventară pécate în administrațiunea bisericii, în vieța lui privată și în ținuta politică, și anume că ar fi pus dări pré mari pre credincioși, că ar fi spart un potir, că ar fi srijinit cu bani pre un rebel, și că chiar ar fi omorit pre un Episcop meletian cu numele Arseniu, căruia i-ar fi tăiat mână, ca să facă cu ea vrăjitorii, — mai departe, că ar fi dat ordinul, ca nimenea să nu mai esporteze bucate din Egipt la Constantinopol. Deși nici una din aceste învinuiri nu s'a dovedit încontra lui Atanasiu, totuși a fost esilat de împératul Constantin în Trier, în Galia; dar împératul, carele, așa se vede a fost convins de nevinovăția lui, nu a permis, ca scaunul sêu episcopesc să se deplinéscă. După mórtea lui Constantiu cel mare Atanasiu s'a rentors din esil, și și-a reocupat scaunul sêu episcopesc din Alexandria, unde a fost primit de cler și popor cu mare bucuriă.

Intrigelor și calumniilor Arianelor, cari în timpul acesta dominau aprópe întregă partea orientală a imperiului roman le-a succes, ca Atanasiu să fiă

esilat de nou pentru a doua, a treia, a patra și a cincea oră, așa încât Atanasiu a petrecut douăzeci de ani din viața sa în esil.

Atanasiu a murit la anul 373 ca Episcop al Alexandriei.

Atanasiu a fost ca Episcop, un Episcop de model, ér ca apărătoriu al ortodocsiei în luptă cu Arianii un adevărat erou; și ca rezultat al acestei lupte a avut înainte de mórtea sa satisfacțiunea vădând că Arianismul începe a decadé și dispăré. El a fost iubit de popor, și chiar și contrarii săi au trebuit să recunoscă, că a fost omul cel mai mare al timpului în carele a trăit.

Scrierile lui literare sunt parte apologetice, parte dogmatice-polemice, și sunt îndreptate întru combaterea eresului lui Arie, al lui Apollonaris, și al lui Macedonie. În scrierile lui istorice tractéză cu deosebire istoria Arianismului. Afară de acestea a scris și viața lui Antoniu cel mare, părintele monachismului, față de carele Atanasiu a avut o deosebită stimă.

Atanasiu este în desvoltarea istorică a bisericii un bărbat rar și de o deosebită valóre. Ca ténér în vîrstă de 20 de ani, Atanasiu este un om perfect atât în principiile sale de credință, cât și în principiile sale de viață, un om, carele a devenit timpuriu matur, pentru ca în acéstă maturitate să nu îmbetrânescă.

La Atanasiu direcțiunea spiritului, caracterul și viața forméză o singură unitate. El a apêrat și motivat cu bogatele sale cunoscințe într'un mod nendoiros dogma despre divinitatea Fiiului, — prin ce a meritat în adevér numele de părintele ortodocsiei.

(Va urmá.)

Academia română

Concursuri pentru premii 1894.

A) Premii pentru cărți publicate.

I. Premiul Năsturel-Herescu, din seria B, de 4.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1894.

II. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1893 până la 31 Decembrie 1894.

Notă. — Concurenții la aceste două premii vor bine-voi a trimete la cancelaria Academiei Române (în

București, Calea Victoriei Nr. 135) operele lor cari vor fi în condițiunile de timp aci însemnate, în câte 12 exemplare, până la 31 Decembrie 1894.

În privința Premiilor Năsturel-Herescu se pun în cunoscința publicului următoarele dispozițiuni din codicilul răposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu:

„În tot anul Societatea Academică Română va avé a premia, din veniturile fondului Năsturel, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de cătră Societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului, însă aceste premii vor fi de două specii:”

„1. În trei ani consecutivi, de-arêndul, se va decerne câte un premiu de patru mii lei noi, Nr. 4.000 L. n. minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.”

„2. Êrá în al patrulea an se va decerne un premiu fix de lei 12.000, carele se va numi „Marele Premiu Năsturel,” operei care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va puté decerne unei lucrări, cari va fi obținut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'insul valórea premiului precedent.

„Operele, ce se vor recompensa cu acéstă a doua serie de premii, vor tracta cu preferință despre materiile următoare:”

„a) Scrieri serióse de istorie și de sciințele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingetóre de istoria țerilor române;”

„b) Scrieri de religiunea ortodoxă, de morală practică și de filosofie;”

„c) Scrieri de sciințe politice și de economie socială;”

„d) Tractate originale despre sciințele esacte;”

„e) Scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și geografie, în cari se între și istoria și geografia României; dicționare generale sau parțiale de sciințe esacte de arte și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte asemenea lucrări utile și bine întocmite;”

„f) Cărți didactice de o valóre însemnată ca metod și ca cuprins;”

„g) Dicționare limbistice în limba română, mai ales pentru limbele antice și orientale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche și altele;”

„h) Publicațiuni și lucrări artistice de o valóre seriósă, adecă relative la artele plastice, arhitectura, sculptura, pictura, gravura și chiar opere musicale serióse, pe cari aceste tóte Societatea Academică Română le va puté apreția, atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-arte;”

„i) Scrieri de pură literatură română, în prosă și în versuri, precum poeme, drame și comedii serióse — mai ales subiecte naționale, — și ori ce alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu sémă aş dori să se acorde „Marele Premiu Năsturel,” când vor fi judecate ca avênd un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încuragiare mai puternică desvoltării literaturii naționale.”

La acestea se mai adauge următoarele dispozițiuni luate de Societatea Academică:

1. La concursurile acestor premii se pot presenta și opuri preînnoite în noué edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în viață.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducțiunile din limbi străini sunt escluse dela concurs: se va face însă excepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) sau prin dificultățile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românesci, vor constitui adevărate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anexarea de elucidări și de note științifice cu totul propriu traducătorului, își vor fi însușit meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărțile premiate de Academia Română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din inițiativa și cu spesele ei nu pot intra la concurs pentru premiile Năsturel din seria B.

4. Premiile Năsturel din seria B se pot acorda nu numai unor opuri complete, ci și părții unui op tipărit în cursul anului, cu condițiune însă ca această parte să fie de valoare și de întinderea unui volum și nu de ale unei simple fasciole (minimum 400 pag. format în 8° garmond).

5. Premiarea unei părți a unui op la un concurs anual nu împiedică premiarea unei alte părți a aceluiași op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime și pseudonime vor putea fi admise la concursul cărților tipărite ér autorii lor, spre a primi premiile acordate, vor trebui să justifice proprietatea lor.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Preotul Pituk Béla*, care într'un pamflet ne-rușinat a calomniat și a denunțat pe arhiepiscopul său, și-a primit resplata cuvenită. După cum aflăm din diare, I. P. S. S. Episcopul Mihai Pavel din Oradea-mare, în sensul concluderii adus de consistoriul oradan, a oprit pe Pituk Béla dela ori ce funcțiune preoțescă, l'a lipsit de pensiuinea ce o trăgea din fondurile dieceșei, și în puterea regulamentului constituțional bisericesc e dat de papa Piu al IX-lea (12 Oct. 1869), l'a escosmunicat din biserică.

* *Societatea pentru fond de teatru român* de trei ani n'a putut ține adunare generală. La Arad pe-deca au fost demonstrațiunile politice, éră la Brașov cholera; se speră însă, că în anul acesta se va putea ține. Comitetul societății în ultima sa ședință a constatat, că fondul s'a urcat la suma de 60.473 fl.

* *Inșelători de popor*. S'a făcut arătare oficiului pretorial din Timișóra, că în comunele Călăcea, Tereñteas, Utvin și Sân-Mihaiul germân umblă doi ómeni străini cari înșală poporul și storc bani dela el cu făgădueli mincinoșe. Ei povestesc poporului că ei sunt agenții unei societăți agronomice din San-Francisco (America) și au să adune economi să-i ducă în statul american Ohio, unde capătă pământ arătoriu și vite gratis, pentru ca pe acesta cale să se ridice economia în acea țără. Deocamdată ei cer arvună numai câte 5—10 fl. și mulți dintre ómeni ușori de credință le și dau bani. Se pricepe, că bieții ómeni la urmă apoi nici pământ, nici bani nu mai capătă ci rămân și cu paguba și cu batjocura. Legea îi urmărește pre acei înșelători fără suflet, dară până acuma n'a putut pune mâna pe ei. Inșé până atunci grigescă poporul de sine și de punga sa.

C o n c u r s e.

Pentru deplinirea postului de protopresviter al **Chișineului**, pe basa concluderii luat de concernintele comitet protopresviteral în ședința sa dela 24 Martie a. c. se escrie concurs cu **termin de 35 de zile dela prima publicare** în „Biserica și Școla.”

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresbiterală din Chișineu:

a) birul preoțesc dela 120 case, câte una măsură grâu, ér' dela 89 case câte jumătate măsură grâu.

b) venitul stolar.

c) venitul sessiei și a grădinei parochiale.

II. Din protopresbiterat:

a) dela fie-care paroch ori administrator parochial, titulo „bir protopopesc” câte 2 fl. 10 cr.

b) tacsă ședulară dela cununii.

c) competența pentru revisiunea socoților parochiei la fața locului câte 5 fl. dela fie-care comună.

d) pentru susținerea cancelariei protopresviterale contribuie dela tract până la 200 fl. v. a.

Din acestea emoluminte alegéndul protopresbiter conform concluderii consist. dto 29 Dec. 1892 Nr. 5951, va contribui la pensiuinea emeritului protopresviter Petru Chirilescu cu suma anuală de 300 fl. v. a. solvinđi la cassa consistorială din Arad în rate semestrale, pre tot timpul cât va dura lipsa de pensiuinea.

Aspiranții la acest post de protopresviter-paroch, se aviséză a subșterne în termenul indicat subscrîsului Consistoriu recursele lor instruite cu documentele despre cualificațiunea normată prin §-l 53 din statutul organic și concludul congresual Nr. prot. 111 din 1888, și anume: cu documentele, că posed cualificațiunea pentru concurenții la parochiile de clasa primă, prescrișă prin Regulamentul pentru parochii, că au depus essamenul de maturitate și că au implinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc séu școlariu cu succes deplin mulțamitoriu, și că prin zélul și diligența lor s'au distins în rezultatul activității pre terenul bisericesc și școlar.

Arad, din ședința consistorială dela 21 Aprilie, v. 1894.

Consistoriul eparchiei gr. or. române din Arad.

—□—

Conform ordinațiunei Veneratului Consistoriu gr. or. oradan de datul 11/23 Aprilie 1894, Nr. 479/74 B. 1894, și pe basa concluderii luate de comitetul și sinodul parochial din V.-Velențe; prin acesta să escrie concurs pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă veteranul paroch, protopop emerit Gavriil Neteu, din V.-Velențe, protopresviteratul Orăđii-mari, cu termin de alegere pe **6 13 Iunie a. c.**

Emolum'n'ele împreunate cu parochiala din V.-Velențe sunt:

1) Casă parochială cu apartinătorele ei prețuită în 150 fl., 2) Pământul parochial (40 jugere comassate) 600 fl., 3) Competința dela oraș 178 fl., 4) Venitele stolare după calculul mediu alor cinci ani din urmă 120 fl., de tot: 1048 fl.

Capelanul alegénd va avea în folosință una jumătate din tóte venitele parochiei până ce parochul protopop Gavriil Neteu va fi în viață; éră când acesta va înceta din viață, capelanul conform §-lui 4 din Regulament, va urma ca paroch.

Recurenții sunt avisăți: ca recursele lor instruite conform recerînțelor legali pentru parochiile de clasa I-a și adresate comitetului parochial din V.-Velențe, să-le subșternă subsemnatului protopop până în 3/15 Iunie a. c., avénd până la alegere a să presenta în vre-o Duminecă ori sərbătóre în sânta Biserică din V.-Velențe, spre a-și aréta desteritate în cele rituale.

V.-Velențe, 26 Aprilie v. 1894.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop.

—□—

Pentru deplinirea parohiei de clasa a III-a din **Voivozi** cu filia **Cuzap**, protopresviteratul Orăzii-mari, se escrie concurs cu termen de alegere pe **19 Iunie (1 Iuliu) a. c.**

Emolumintele sunt:

A) Din comuna matră **Voivozi**:

1. Dela 76 numere de case câte o măsură de cucuruz în bômbe care face 19 cubule à 5 fl.: 95 fl., 2. 6 jugere pământ arătoriu în prețiu 100 fl., 3. Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă 60 fl., 4. 3 orgii de lemne à 5 fl.: 15 fl., 5. Casă parochială prețuită în 20 fl.

B) Din filia **Cuzap**:

6. Dela 70 numere de case câte o măsură cucuruz în bômbe care face 17 cubule și 2 mesuri à 5 fl.: 87 fl. 50 cr., 7. 32 jugere pământ arătoriu à 3 fl. jugeru: 96 fl., 8. Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă 40 fl., 9. 3 orgii de lemne à 5 fl.: 15 fl. 10. Casă parochială cu intravilanul prețuită în 25 fl. — Suma 553 fl. 50 cr.

Afară de acestea fiitorul preot are drept a ține pe pășunea comună câte vite va avea.

Contribuțiune după pământurile parohiale are să-o solvască alegândul preot.

Cu privire la stole se notază, cumcă dela botez îi compete preotului 50 cr., dela înmormântare mare 3—5 fl., dela înmormântare mică 1 fl., dela cununie 3 fl., érá pentru vestire 1 fl.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt poștiți a-și substerne recursele provédute cu documintele recerute pentru parohie de clasa a III-a, și adresate comitetului parochial din Voivozi-Cuzap, să-le substernă subsemnatului protopop în Oradea-mare până în 16/28 Iunie a. c., având recurenții până la alegere a-sé presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătóre în sânta Biserică din Voivozi și Cuzap, spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Voivozi-Cuzap, 26 Aprilie v. 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALĂ**, m. p. protopop.

—□—

Sé escrie concurs pentru deplinirea parohiei de clasa a III-a din comuna **Vecherd**, protopresviteratul Orăzii-mari, cu termen de alegere pe **12/24 Iunie a. c.**

Emolumintele sunt: 1) Casa parochială și intravilanul prețuite 60 fl., 2) Dela 72 numere de case câte 20 cr.: 14 fl. 40 cr., 3) 12 jugere pământ arătoriu prețuit în 192 fl., 4) 12 cubule grâu de pâne à 5 fl. și 7 cub. orz à 3 fl. 50 cr.: 84 fl. 50 cr., 5) Dreptul de pășunat pentru 3 vite à 5 fl.: 15 fl., 6) Venitul stolar după calculul mediu alor 5 ani din urmă 70 fl. — Suma 435 fl. 90 cr.

Sé notază că darea după pământul parochial o solvește comuna bisericăscă, érá darea pentru competențele de pășunat o va solvi preotul alegând.

Recurenții sunt avisați: ca recursele lor instruite conform recerintelor legali, pentru parochiile de clasa a III-a, și adresate comitetului parochial din Vecherd, să-le substernă subsemnatului protopop în Oradea-mare, până în 8/20 Iunie a. c., având până la alegere a sé presenta

în vre-o Duminecă ori sêrbătóre în sânta Biserică din Vecherd, spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Vecherd, 26 Aprilie v. 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALĂ**, m. p. protopop.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din comuna **Șiria**, devenită vacantă prin abdicerea preotului **Ioan Petranu**, pe basa decisului Ven. Consistor aradan de dto 28 Febr. 1894. Nr. 1111 sé escrie concurs cu termen de alegere pe **29 Maiu (10 Iunie) 1894.**

Recurenții sunt avisați, petițiunile lor înstruate conform §. 15. lit. a) din „Regulamentul pentru parohii“ adresate comitetului parochial din Șiria a-le sușterne subscrisului protopresviter până în 24 Maiu (5 Iunie) 1894, căci cele întrate mai târziu nu sé vor lua în considerare.

Dela recurenți se mai poșteșce a sé arêta poporului în sfta biserică spre a-și dovedi desteritatea în cant, tipie și oratorie.

Dat din ședința com. parochial dela 19 Aprilie 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **GEORGIU POPOVICIU**, m. p. protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea vacantei parohii de clasa III. din **Bonțesci** în protopresbiteratul Butenilor prin această sé escrie concurs cu termen de alegere pe **29 Maiu a. c. st. v.** până când recurenții sé vor presenta vre-odată în biserică ca sé se facă cunoscuți poporului.

Venitele încopciate cu această parochiă sunt: 1) Ună sesiune pământ arătoriu și fênaț 224 fl., 2) birul res-cumperat în bani 100 fl., 3) stolele se urcă la 190 fl., 4) deputat de lemne din pădurea comună 23 fl. Suma 537 fl; și cuartir în casa parochială cu grădină și supraedificate economice. — Contribuțiunea regésca pentru preotul o plătesce comuna bisericăscă.

Recurenții sub durata concursului 'și-vor substerne recursele sale pe calea P. On. Oficiu protopresviterat din Buteni (Butyin).

Bonțesci, la 18 Aprilie 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **CONSTANTIN GURBANU**, m. p. protopresviter.

—□—

Sé escrie concurs pentru ocuparea postului de învățătóre la șcôla conf. gr. or. rom. din opidul **B.-Comloș**, cu termen de alegere pe **8/20 Maiu a. c.**

Emolumintele: 300 fl. v. a., cuartir liber cu 2 chillii, culină și grajd, precum și jumătate din grădina intravilană; apoi 3 orgii paie pentru folosința proprie.

Dela reflectante sé preține, ca recursul provédut cu: estras de botez, testimoniu preparandial, de l. maghiară și de cualificațiune — cu prestațiune „bună,“ căci altele nu sé vor lua în considerațiune, — sé le substernă Pré On. Domn protopresviter și inspector școlar Paul Miulescu în B.-Comloș.

B.-Comloș, din ședința comitetului parochial gr. or. ținută la 15 Aprilie 1894.

Vichentie Groșorianu, m. p. Iuliu Vuia, m. p.
președinte. notariu.

În conțelegere cu mine: **P. MIULESCU**, m. p. protopop și inspector de șcôle.

—□—